

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus II. Quotuplex sit forum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

ut nisi per citationem ante præventus sit, contra eum jurisdictio exerceri non possit; si tamen à Judice suo, ad instantiam partis, ante egressum, legitime citatus, & ita in aliqua causa præventus sit, non posse, mutando forum, per translationem domicilii, prius illud iudicium declinare, c. *proposuisti*. 19. h. t. Verum in hoc casu limitanda est prima pars, ut non procedat, si mutans domicilium prius in loco, ex quo discedit, celebraverit contractum; tunc enim est in optione Actoris illum convenire, vel in loco domicilii noviter acquisiti, vel in loco domicilii relicti, ubi contraxerat; ita Felting. in *cit. c. proposuisti*, n. 3. Limitanda est 2. ut non procedat, quando cum mutato domicilio etiam mutatur status, ut si sit effectus Clericus; tunc enim ratione contractus in loco relicto conveniri debet coram Judice Ecclesiastico (quod etiam verum est, si prius in eo loco deliquit, & eo deserto mutavit statum) modo citatione præventus non sit. Nam aliàs Judex secularis procedere poterit saltem quoad multam pecuniariam; Layman l. 4. *Theol. mor. tr. 9. c. 4. q. 3.* Dixi autem eximi à jurisdictione prioris iudicis, si ante citationem fiat, domicilii mutatio; non autem, si fiat solum accumulatio domicilii, ut notat Fagnanus in *c. proposuisti cit. n. 11.* Ex quo cum eodem colliges, jurisdictionem perpetuari per simplicem citationem iudicis sive ordinarii, sive delegati. Limitanda est 3. ex mente Fagnani *cit. n. 25.* si prius quis sit citatus, quam factus sit Clericus; quia licet exemptionis privilegium eximat universaliter à iudicis ordinarii jurisdictione, intelligitur tamen, si non sit præventus privilegio citationis; ita ille n. 31.

ARTICULUS. II.

Quotuplex sit forum?

848. **R**Esp. à Theologis, & Jurisperitis forum communiter distingui in externum seu contentiosum, & internum, seu forum conscientie, & Pœnitentie Sacramentalis; sic Barbosa in *Collectaneis ad tit. de foro compet. n. 7.* illud vocari solet forum fori; istud jus, seu forum poli, c. *quicumque* 17. q. 4. & *gloss. inc. qui in Ecclesiarum, de Constitut. V. constituerunt. V.*

Tom. II.

dicta n. 24. Si autem quæras, an inter utrumque forum (internum scilicet, ac externum) faciendum sit aliquod discrimen? Resp. regulariter in utroque foro idem servandum esse, ita, ut quod in uno foro est licitum, vel illicitum, etiam tale censeatur in altero: dixi *regulariter*, hoc enim limitari debet, ut non procedat identitas utriusque fori, in casu, quo forum externum procedit ex præsumptione aliqua, & secundum illam præter rei veritatem secretò cognitam, iudicat. Nam in foro conscientie, ubi constat de veritate, hæc in conscientia præferri debet præsumptioni falsæ; 2. ut non procedat, quando jus condemnat aliquem in pœnam, quæ sententiam iudicis requirit, adeoque ante illam in foro externo non obligat. Sed de his plura dedimus l. 1. tit. 2. de *Constitut.* ubi actum est de vi legum in ordine ad inducendam in subditos obligationem naturalem, seu conscientie.

Not. autem 1. ex hoc, quod jurisdictio dividatur adæquatè in *secularem, & Ecclesiasticam*, non rectè colligi Clericum posse conveniri coram quolibet Judice Ecclesiastico; aut secularè, coram quolibet seculari; quia cum *forum*, hoc loco aliud non sit, quam Territorium certum, vel sedes, seu locus certus, ubi talis Judex jus dicit, sic, ut si extra illum jus dicat, actus inanis sit, juxta illud *extra territorium jus dicenti, impune non paretur*, ut habetur L. *fin. ff. de jurisd.* sequitur, cujuslibet iudicis forum certis terminis restrictum esse, adeo quidem, ut non tantum nihil extra illud; sed nec supra, quidquam validè possit.

Not. 2. *Territorium* dici à terrendo, sicut *districtus* à distringendo, & à Pomponio L. *pupillus, §. territorium, ff. de verb. signif.* sic definiri: est universitas agrorum, finibus cujusque civitatis circumscripta, intra quos Magistratus terrendi, & jus dicendi facultatem habent. In qua acceptione forum pro territorio usurpatur, ut notat Salas de *leg. D. 10. sect. 1. n. 1.* *Districtus* idem est, quod territorium, Clement. *ne Romani, de elect.* quamvis, teste Aleiat. ad L. *citaram*, non desint, qui putent hanc vocem *Districtus* latius patere, quam *territorium*; & alii teste Spiegel. V. *ead.* qui dicant hac voce *Districtus* propriè significari, quidquid ultra territorium suum ex alieno cives ditioni suæ addunt, vel vir-

K 2

tute

tute bellicâ partum, vel quavis alia ratione.

Not. 3. *Territorium* sumi dupliciter 1. pro ipsa ditione, seu provincia, quæ alicui regenda committitur, ut in L. *pupillus*, ff. de verb. signif. 2. non pro certa, & limitata provincia, sed pro certis finibus, intra quos in personas certas jurisdictionis est: & in hac secunda acceptione latius patet territorium, cum accipiatur pro circumscriptione jurisdictionis circa locum, etsi non sit locus ipse, seu territorium materiale commissum: sic in urbe Romana erant plures iudices, singuli diversis causis præpositi, & in hoc sensu accipienda est lex finalis, ff. de jurisd. & oportet accipi districtum lib. 1. Feud. tit. 5. verb. *fin.* Est igitur discrimen inter utrumque territorium, scilicet materiale & circumscriptum, quod in materiali præcipue attendatur ad *materiale solum*, ut nempe ratione illius competat jurisdictionis in personas: at in circumscripto attendantur præcipue personæ & causæ, ut nempe ratione illarum competit jurisdictionis intra certum spatium.

251. Not. 4. etsi forum supponat pro territorio; posse tamen dari forum sine territorio, ut notat Haunoldus de jure, & just. tom. 5. tr. 1. n. 345. Cum enim forum etiam supponat pro Tribunali, seu loco publico, in quo Magistratus jus dicit, hoc autem stet, sine territorio; etiam illud stabit sine isto.

Not. 5. cum forum denominetur à jurisdictione, quam Judex in tali territorio, vel loco, vi sui muneris ordinarii, aut delegati exercere potest, forum *contentiosum* dici, in quo Judex exercet jurisdictionem contentiosam; pro quo observandum, jurisdictionem in genere, esse speciem potestatis; & apud Sylvestrum V. *Jurisdictionis*, dici à jure dicendo; & juxta Herullum describi, quod sit potestas, quæ præsidens alicui reipublicæ potest dicere jus statuendo, sententiando, vel cum obligatione subditorum ad habendum id, quod dicitur, pro justo. Brevius & clarus Azonus sic definit: *Jurisdictionis est potestas de publico introducta cum necessitate jurisdictionis, vel aequitatis statuenda.*

252. Jurisdictionis porro in genere vel est ordinaria, vel delegata. *Ordinaria*, ut ex verbis Modestini & Ulpiani colligitur, reside-

re dicitur in illo, apud quem legis actio est; & potest definiri *potestas publica, quæ alicui ex proprio munere, vel officio competit; Hinc delegata est illa, quæ ex speciali alicujus superioris mandato convenit.* Item jurisdictionis alia voluntaria, alia contentiosa dicitur. *Voluntaria* solum inter volentes locum habet, eaque explicantur emancipationes, manumissiones, & adoptiones, quæ magistratus autoritate etiam extra territorium, & quocunque loco rectè fiunt, L. 2. ff. de offic. procons. ex quo etiam textu desumitur, quid sit *contentiosa*: nam est illa, quæ in invitos, aut præsentis, aut si per contumaciam desint, etiam in absentes exercetur.

Præter dictam jurisdictionis divisionem alia dicitur *privativa*, alia *accumulativa*. *Privativa* (ut ait Fragosus p. 2. lib. 5. D. 14. §. 3. init.) est illa, quæ conceditur cum inhibitione, ne alii de illis causis, seu causâ possint cognoscere. *Accumulativa* est illa, quæ ita à Principe conceditur alicui, ut in ea concessione Princeps alios iudices nequæ inhibeat, nequæ privet jurisdictione. Alia *anomala*, alia *libera*; *anomala*, quæ & extraordinaria dici potest, consuetudine, non jure subsistit: cujusmodi est iudicium curiarum dominicalium, qui circa feuda tantum, emphyteufes, & curialia pacta cognoscunt: *libera* dicitur, cum is, qui eam habet, non impeditur majore aliqua potestate, quo minus agat pro imperio, & lege agi jubeat; ita Budæus in poster. annotat. alia demum *publica* est, quæ datur in Principe, & Magistratu in ordine ad bonum publicum: alia *privata*, quæ datur in homine privato in ordine ad privatum bonum.

Ex his constat, sicut non est omnium iudicum eadem jurisdictionis, sic nec idem omnium esse forum; unde ut iudicium sit fundatum pro hoc, vel illo foro, tanquam competenti, ad quod quis citatus comparere debeat, respiciendi sunt tituli, seu causæ, propter quas alicui iudici competat jurisdictionis in hunc vel illum hominem, sic, ut dicatur de illius foro; de his porro titulis dicemus articulo statim sequenti.